

ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΣΥΝΕΔΡΙΑ

ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑΣ
(ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 1986)

Ένα διεθνές συνέδριο επιστημολογίας με παγκόσμια απήχηση οργανώθηκε στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης μεταξύ 18 και 22 Αυγούστου με πρωτοβουλία των Γ. Γκουνταρούλη και Κ. Γαβρόγλου, καθηγητών της φυσικής και της φιλοσοφίας της φυσικής στην Πολυτεχνική Σχολή του Α.Π.Θ. και στο Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο αντίστοιχα. Αφιερωμένο στη μνήμη του Ίμρε Λάκατος, το συνέδριο είχε ως θέμα την εξέταση των εξελίξεων στην επιστημολογική έρευνα μετά την περίφημη London Conference του 1965, γνωστή στο πλατύ φιλοσοφικό κοινό από τον τόμο που εξέδωσαν οι I. Lakatos και A. Musgrave *Criticism and the Growth of Knowledge* (Cambridge University Press 1970). Ειδικότερα το Συνέδριο του 1965 αποτέλεσε σταθμό, γιατί συνόψισε τις νεώτερες αμφισβητήσεις εναντίον του θετικιστικού προτύπου της επιστήμης και της επιστημολογίας και έθεσε τις βάσεις για νέες κατευθύνσεις στην επιστημολογική έρευνα. Όπως μαρτυρεί και ο τίτλος του, «*Criticism and the Growth of Knowledge: 20 Years After*», το Συνέδριο της Θεσσαλονίκης ήταν μια πρώτη απόπειρα σε παγκόσμια κλίμακα να γίνει αξιολόγηση της επιστημολογικής έρευνας στα 20 χρόνια που μεσολάβησαν.

* Η παρούσα στήλη έχει ως σκοπό να είναι ο καθρέπτης της ελληνικής φιλοσοφικής ζωής. Κάθε φιλοσοφική δραστηριότητα που λαμβάνει χώρα στον ευρύτερο ελληνικό ορίζοντα βρίσκεται τη θέση της στη στήλη του Περιοδικού.

Η στήλη επιδιώκει να παρουσιάζει τα πράγματα με αντικειμενικότητα, να αποτιμά έγκυρα τις διάφορες εκδηλώσεις και αποσκοπεί να ενημερώνει πλήρως τους αναγνώστες του Περιοδικού.

Παρακαλούνται τα μέλη της Εταιρείας, οι αναγνώστες του Περιοδικού ως και όσοι ενδιαφέρονται για τα πράγματα της φιλοσοφίας, να γνωστοποιούν στους συντάκτες της στήλης κάθε δραστηριότητα που έχει φιλοσοφική σημασία.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΣΤΕΛΙΟΣ ΒΙΡΒΙΔΑΚΗΣ
ΦΑΝΟΥΡΙΟΣ ΒΩΡΟΣ
ΧΡΗΣΤΟΣ ΓΚΟΥΝΤΑΚΟΣ
ΖΩΗ ΔΕΛΑΚΗ
ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΚΑΡΓΟΠΟΥΛΟΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ
ΑΝΝΑ ΚΕΛΕΣΙΔΟΥ
ΔΗΜΗΤΡΑ ΣΦΕΝΔΟΝΗ-MENTZΟΥ
ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΜΑΡΚΟΥ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΝΙΑΡΧΟΣ
ΝΙΚΟΣ ΟΡΦΑΝΙΔΗΣ
ΕΙΡΗΝΗ ΠΑΠΑΔΑΚΗ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΠΑΔΗΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΝΕΡΗΣ
ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ ΠΕΛΕΓΡΙΝΗΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ
ΝΙΚΟΣ ΨΗΜΜΕΝΟΣ

Οι οργανωτές κατόρθωσαν να προσελκύσουν αρκετούς από τους σημαντικούς αρχικούς συνέδρους του 1965 καθώς και νεώτερα ονόματα που μεσουράνησαν στην επιστημολογία στο μεταξύ διάστημα. Πήραν μέρος οι J. Watkins, P. Clark, P. Urbach (Μ. Βρετανία), J. Sneed, N. Nersessian (Η.Π.Α.), J.J.C. Smart (Αυστραλία), A. Musgrave, G. Oddie, G. Curry (Νέα Ζηλανδία), G. Andersson, W. Balzer, U. Gähde (Ο.Δ. Γερμανίας), H. Hörz (Λ.Δ. Γερμανίας), I. Niiniluoto, V. Randala, R. Hilpinen (Φινλανδία), C.U. Moulines (Γαλλία), M. Pera, M. Cini (Ιταλία), P. Kroes (Ολλανδία) και Fan Dainian (Λ.Δ. Κίνας). Από ελληνικής πλευράς συμμετέσχον με ανακοινώσεις εκτός των οργανωτών και οι: Ν. Αυγελής, Δ. Σφενδόνη-Μέντζου, Μ. Κελπανίδης, Θ. Χρηστίδης, Μ. Μίκου, Φ. Καργόπουλος (από το Α.Π.Θ.), Δ. Αναπολιτάνος (από το Πανεπιστήμιο Αθηνών), Π. Νικολακόπουλος, Α. Μπαλτάς, Α. Κουτούγκος (από το Ε.Μ.Π.) και ο Α. Μεταξόπουλος (από το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων).

Η επιτυχία του συνεδρίου οφείλεται κατ' αρχάς στο ότι οι περισσότερες ανακοινώσεις δεν ήταν μόνο πρωτότυπες αλλά αναφέρθηκαν στις πιο πρόσφατες έρευνες που διεξάγονται αυτή τη στιγμή στα σύνορα της επιστημολογικής αναζήτησης.

Ο χώρος δεν επιτρέπει να αναφερθούμε σε όλες τις αξιολογικές προσφορές, αλλά μια θεματική επιλογή μάς υποχρεώνει να αναφέρουμε εκτός από την εναρκτήρια ομιλία του J. Watkins «I. Lakatos' Methodology of Scientific Research Programmes: a Retrospect», που συνέδεσε το παλιό συνέδριο με το νέο, τις παρακάτω ανακοινώσεις. Σημαντικές προσφορές στην διερεύνηση της λογικής της επιστημονικής ανακάλυψης ήταν οι ανακοινώσεις των A. Musgrave («Deductive Heuristics») και J. Sneed («Machine models for Scientific Growth-Theory Net in PROLOG»). Στην περιοχή της διερεύνησης του επιστημονικού ρεαλισμού σημαντικές προσφορές ήταν η ανακοίνωση του J.J.C. Smart «Methodology and Ontology» και του νεαρού G. Oddie «On a Dogma concerning Realism and Incommensurability». Τέλος στην περιοχή της διερεύνησης των βασικών εννοιών που χρησιμοποιεί η ιστορικιστική προσέγγιση στην επιστημολογία εξαιρετικά σημαντικές ήταν οι προσφορές των W. Balzer («On incommensurability») και I. Niiniluoto («Corroboration, Verisimilitude and the Success of Science»). Αισθητή ήταν η απουσία μιας πολύ πρόσφατης κίνησης νεο-θετικισμού, της οποίας ο κύριος εκπρόσωπος B. Van Fraassen δυστυχώς δεν μπόρεσε να έρθει στο συνέδριο παρά την αρχική του πρόθεση.

Η εξαιρετική οργάνωση του Συνεδρίου ήταν ο δεύτερος βασικός παράγοντας της επιτυχίας του. Εκτός από την κοινή γλώσσα (αγγλική) και την κοινή «φιλοσοφική γλώσσα» του συνεδρίου οι συνέδριοι είχαν στη διάθεσή τους τον απαραίτητο χρόνο για ανεπίσημη ανταλλαγή απόψεων, ιδιαίτερα στα κοινά γεύματα που ευγενικά προσέφερε το Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Πρέπει να τονιστεί εδώ ότι και η οικονομική κάλυψη του Συνεδρίου οφείλεται κατά κύριο λόγο στις εξαιρετικές προσπάθειες των δύο οργανωτών, οι οποίοι εξασφάλισαν προσφορές από τον Δήμο Θεσσαλονίκης, το Υπουργείο Β. Ελλάδας, την Τράπεζα Μακεδονίας-Θράκης, το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης και το Ίδρυμα Λάτση. Αξέχαστη θα μείνει στους συνέδρους και η προσφορά του Δήμαρχου Καλαμαριάς: ένα γλέντι δίπλα στη θάλασσα στην παραλία της Αρετσούς.

Τα πρακτικά του Συνεδρίου θα δημοσιευτούν στην σειρά Boston Studies in the Philosophy of Science.